

Stev. 34 Leto 6
Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. - Izhaja vsak petek. - Urejuje uredniški odbor.
Odgovorni urednik: Toše Gošnik. - Tiska: Tiskarna Slovenskega poročevalca, v Ljubljani, predstavniki: Franc Plevel. - Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 23. - Pošta: predal 33. - Telefon uredništva in uprave 127. - Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu št. H-T-24. - Letna predplačila: 100 din, polletna 50 din, četrtletna 25 din. - Je plačljiva vnaprej. - Za izmenjavo 900 din oz. 3 ameriške dolarje.

Dolenjski list

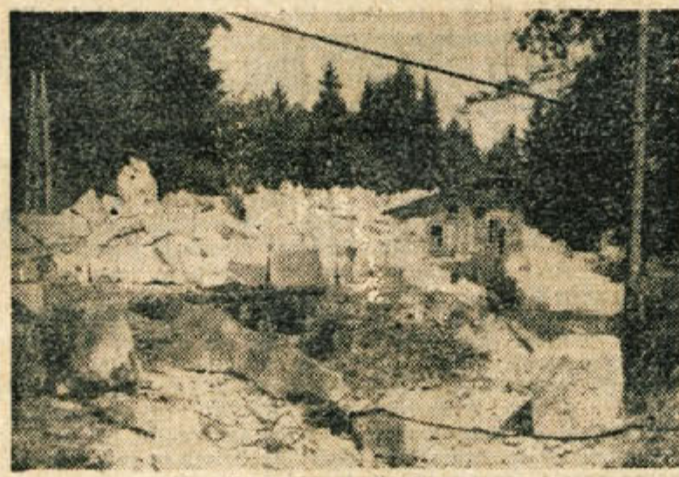
Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

ZNICA

Belokranjski marmor

Po 7 din za kilogram

Brez potrebnega orodja in opreme in z majhnim številom ljudi je pričelo pred nekaj leti novoustanovljeno podjetje izkoriščati ležišča prvovrstnega marmorja, ki ga je prej izkoriščal privatnik. Tako je bilo z opremo vse do lani, čeprav je kolektiv v dveh letih narasel na 21 ljudi. Prvi stroj, ki so ga dobili lani, je bil vrtilni stroj z sesalcem za prah, ki so ga kupili iz republiške pomoči Beli krajini. Ker je treba kose kamna dvigati z globine, so si omislili primitivno dvigalo na vitel na ročni pogon. Dvigalo so lani izboljšali, sedaj poganja dvigalo električni motor. Do 10.000 kg težke kose dvigajo z njim iz 8 do 10 metrov globoko jame, kjer lomijo marmor.

Tu obdelujejo grašaški marmor

Kolektiv »Marmorja« je že narasel na 41 ljudi. Pravkar nameščajo dve žagi na motorni pogon za rezanje kamna - večje v kamnologu za rezanje blokov iz skale, ki so jo odkopali, manjšo pa za obdelavo blokov zunaj in za rezanje plošč. Zdaj šele bo podjetje lahko povečalo proizvodnjo in dobavljalo marmorne kose in bloke ter plošče po želji kupca.
Pred kratkim so poslali za polkušnjo v Nemčijo vagon odpadnih kosov, to je drobirja, ki odpade pri obdelavi blokov. Po 7 din so dobili zanj. Takega kamna lahko takoj nalozijo več vagonov. V Nemčiji bodo ta kamen zdrobili in

Dolenjska zemlja je bogata na marsičcu. Mnogo njenih zemeljskih zakladov je izkoriščamo, nekatera odkrivamo v zadnjem času, marsikaj pa še leži neodkrita v njenih plasteh. Med take, že odkrite naravne zaklade naše Dolenjske spada tudi belokranjski marmor pri Gradcu, ki smo ga pričeli izkoriščati pred leti. Grašaško podjetje »Marmor« se naglo veča; čeprav je tehnično še slabo opremljeno, že izvaja svoje izdelke ne samo na domači, ampak tudi na tujih trg. Še letos pa se bo podjetje toliko tehnično izpopolnilo, da bo lahko močno dvignilo svoje proizvodnjo in kvaliteto ter lahko vsaj deloma zadostilo vedno večjemu povpraševanju po tem belokranjskem marmorju doma in v tujini.

uporabili za izdelavo umetnega kamna. Kako potreben bi bil podjetju drobirček za tak odpadni kamen, saj bi ta kamen gotovo lahko prodal doma in na tujih tržiščih.
Za večje bloke tega marmorja se zlasti zanimajo ameriški kupci. Njim bodo lahko šele sedaj ustregli, ko bodo v pogonu žage. Z ročno obde-

sih odkrili ležišča marmorja. Analiza je pokazala, da je tudi ta marmor dobre kvalitete. Prednost tega nahajališča pa je še v tem, da leži v hrib in je tako izkoriščanje mnogo lažje kot pri Gradcu, kjer je treba kamen dvigati iz globine. Grašaško podjetje je pričelo z odkrivanjem nahajališča pri Adlešičih, da ugotovijo količine. Razvoj kamnoseškega podjetja pri Adlešičih bi bil velikega pomena zaradi zaposlitve odvisne delovne sile,

ki jo je prav v tem koncu veliko. Pri odkrivanju nahajališča je podjetje zaposlilo domačine, vendar, kot zatrjujejo v podjetju, nič kaj lahko ne dobe delovne sile. Baje premalo plačajo. Razumljivo je, da začetna plača nestrokovnega delavca ne more biti velika. Podjetje mora plačati v skladu s tarifnim pravilnikom in storilnostjo.

Dobra stvar grašaškega »Marmorja« je v tem, da skrbi za strokovno izobrazbo članov kolektiva in si tako vzgaja potrebni kader za povečano proizvodnjo. Treba je pripomniti, da strokovnega kadra kamnoseške stroke v Beli krajini skoraj ni bilo. Tako sedaj z razvojem podjetja raste tudi strokovni kader. Delna mehanizacija obrata, ki bo stekla še letos, bo omogočila hitrejši razvoj »Marmorja«, ki ima vse potrebne pogoje, da se razvije v veliko in donosno podjetje.
P. R.

Zadnja seja LO MO Novo mesto

18. avgusta je bila enaintrideseta redna seja dosedanjega ljudskega odbora mestne občine Novo mesto in zadnja, ker s prvim septembrom prevzame posele novi občinski ljudski odbor, izvoljen iz občinskih ljudskih odborov dosedanjih občin, ki se združijo v novo, veliko novomeško občino-komuno.

38 MILIJONOV ZA STANOVANJA V KARLOVCU

Ljudski odbor mestne občine Karlovac je na zadnji skupni seji obeh zborov 15. avgusta sprejel sklep, da s kreditom odobri privatno posodo za gradnjo stanovanj. V ta namen je odobril ves razpoložljivi kredit, v znesku 38 milijonov din, ki ga bodo dobili privatni graditelji stanovanjskih hiš kot posojilo. Kot pri nas, je tudi v Karlovcu veliko privatnih interesentov za tak kredit, medtem (kot poročita Karlovački tjednik) ko med podjetji za ta kredit ni zanimanja.

Na tej seji je ljudski odbor mestne občine pregledal in potrdil zaključni račun proračuna mestne občine Novo mesto. Račun izkazuje, da so bil dohodki večji za 1.188.000 din kot je bilo predvideno v proračunu, za prav toliko pa so se povečali tudi izdatki. Nadalje je ljudski odbor mestne občine na tej seji odobril jamstvo za kredit podjetju »Železnina« v višini 100.000 din. Kredit je kratkoročen. Odobril je tudi prenos lastnine iz splošnega ljudskega premoženja na podjetje »Kremen«. Gre za stavbo na cesti Komandanta Staneta nasproti lekarni, ki jo je dogradilo podjetje »Kremen« ter ima v njej že svoje upravne prostore.

Še to sejo je ljudski odbor mestne občine, ki je bil izvoljen jeseni 1952, zaključil svoje delo. Kdoroli je kdaj ocenjeval to delo, bo moral priznati, da je Novo mesto v tem času neverjetno napredovalo v vsakem pogledu. Največji uspeh je novi vodovod, pomembna je urejena cesta, parki, most čez Krko in še vrsta drugih pridobitev mesta. Zlasti so velik korak naredila v tem času podjetja in občina mesta, od katerih so bila nekatera že na zelo šibkih nogah. Res je, da so bili za ta splošni napredek mesta v tem času dobri gospodarski pogoji kot posledica gospodarskega razvoja v naši državi, vendar je tudi ljudski odbor mestne občine s predsednikom tovarišem Andrijaničem prispeval temu poletju in napredku s svojim delom in pravišnim vodstvom znaten delež. To mu je bilo omogočeno tudi zaradi podpore volivcev, ki so na splošno pravično cenili napore ljudskega odbora.

stke in letalstva, uporabljal pa so izključno vojno razstrelivo.
Kot dopisnik bi bil rad dobil čimveč podrobnosti o vaji. Predvsem sem si želel spet videti maršala Tita. Prosil sem dovoljenje, da bi smel iti v bližino štaba, toda oficir me je opozoril na straže, ki me verjetno ne bodo pustile zraven. Novinarska radovednost me je gnala, da sem se podal proti štabu na lastno pest. Toda kmalu sem našel na budnega stražarja, ki me je napotil nazaj. Izognil sem se mu v velikem loku in šel k večji skupini stražarjev, kjer sem uspel. Staršina stražarjev me je po prejšnjem obvestilu v spremstvu stražarja poslal v štab. Narodni heroj Janko Sekirnik me je lepo sprejel in me predstavil članom štaba. Ljubozivno je odgovarjal na moja vprašanja in zvedel sem vse, kar sem želel. Maršal Tito je bil takrat nekoliko višje. Bil je, kot so mi povedali v štabu, izredno zadovoljen z vjami, zlasti s preciznim streljanjem topništva. Na majhnem prostoru, kjer je padlo na tisoče vseh mogočih izstrelkov iz daljave več ko 8 km, je stal senik poljsena. Naloga je bila, da mora senik navzle temu ostati cel, in ostal je cel, okoli njega pa je bilo vse razruto od številnih izstrelkov različnih kalibrov.
Maršal Tito je hodil po položaju in se razgovarjal z vojaki in oficirji, ki so ga opominjali na nevarnost od drobec granat, ki so eksplodirale v bližini. S kolegom od časopisa »Narodna armija« sva bila tu edina novinarja. Po končani vaji sva naprosila Vrhovnega komandanta maršala Tita za njegovo mnenje o vaji. Povedal nama je, da je z vajo izredno zadovoljen, več pa bo povedal na sprejemu v Kočevju Ob 6 ur popoldan je bil v Kočevju velik sprejem, na katerega so bili povabljeni najboljši vojaki in oficirji ter predstavniki mesta Kočevje. Ob tej priliki je maršal Tito še enkrat izrazil svoje zadovoljstvo s prico »lično uspešni vaji«.

Matija Cetinski

Seja MO ZB v Novem mestu

V nedeljo 21. avgusta je bila v Novem mestu seja Mestnega odbora Zveze borcev, katere so se udeležili tudi zastopniki občinskih odborov ZB Gotna vas, Otočec in Mirna peč.

Na seji so se pogovorili o proslavi XII. brigade, ki bo 3. in 4. septembra v Mokronogu in se je bodo udeležili tudi člani ZB novomeške občine. Razpravljali so tudi o prečem vprašanju oblikovanja članarine, pri čemer so se najslabše izkazali novomeški tereni, dočim ima Irča vas, Zbina vas, Briljin in Četelnica že v celoti pobrano članarino za vse leto 1955.

M.

KOLESA SO NA PRVEM MESTU

Delavci in uslužbenici se vedno bolj poslužujejo potrošniških kreditov za nakup obleke, opreme, radio aparatov, koles in podobnih predmetov. Potrošniški krediti pri podružnici Narodne banke v Novem mestu so dosegli vsoto skoraj 30 milijonov din. Poleg tega je tudi Mestna hranilnica Novo mesto dala 927-tim koristnikom za nad 32 milijonov din posojil.

Zanimiva je namenska poraba potrošniških kreditov. V primerjavi z letom 1953 je šlo lani za nakup tekstila 40 odstotkov manj posojil. Za r-tup radio aparatov se je poraba kreditov dvignila na 125 odstotkov, za nakup koles na 800 odstotkov, za nakup opreme pa na 110 odstotkov.

ZAKLADI BELOKRANJSKE ZEMLJE: grašaški kamnar obdeluje skoraj 10 ton težko skalo marmorja

Miha Počrvina - bivši španski borec - petdesetletnik

25. avgusta je praznoval v krogu svoje družine in svojih sodelavcev 50-letnico življenja prilizljeni tovariši Miha Počrvina, dobro poznan v vsaj ožji in širši okolici dolenjske metropole. Naš prijatelj, bivši španski borec, je zdaj direktor okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, kjer uživa popolno zaupanje zavovaravcev, kajti tovariši Miha je

boriti za vsaj skromni življenjski občutek. Ze kot mlad fant se je moral zaposliti s težkim gozdničkim delom. Nato je odšel služiti svoj vojaški rok, potem pa ga je zadela doba brezposelnosti. Na lasni koži je bradko občinski knjižnični sodnik red stare Jugoslavije in sprevidel, da v taki družbeni ureditvi delavski razred ne more živeti človeka dostojno življenje.

znani po svojem napredno kremenem in poštemen značaju.

Naš petdesetletnik je bil rojen 25. avgusta 1905 kot sin kmečkih staršev v Brlni vasi, blizu Novega mesta. Kot otrok številne družine je že v ranih letih začel spoznavati, kako se mora kmečki delavec v takratni družbeni ureditvi z žulji in znojem

boriti za vsaj skromni življenjski občutek. Ze kot mlad fant se je moral zaposliti s težkim gozdničkim delom. Nato je odšel služiti svoj vojaški rok, potem pa ga je zadela doba brezposelnosti. Na lasni koži je bradko občinski knjižnični sodnik red stare Jugoslavije in sprevidel, da v taki družbeni ureditvi delavski razred ne more živeti človeka dostojno življenje.

Mislil, da bo morda v tujini laže prišel do kruha, je kot 24-letni mladenič, leta 1929, odšel v Francijo. Rad bi bil prišel na delo v tovarne, kar na Dolenjskem ni mogel, pa tudi na tujem ni uspel. Zaposliti se je moral kot delavec na parni žagi, kjer je zaslužil le za gošo preživljanje. Hotel se je vrniti na domačo grudo, pa ni imel denarja za pot. Tako je ostal znan, bil zidarski delavec, delavec v železnih rudnikih in podobno.

Ne čudno, da se je v takih življenjskih pogojih, v kakršnih je živel, vneto zanimal za delavsko gibanje; ostopil je v delavsko sindikalno organizacijo in leta 1933 postal član Mednarodne Rdeče pomoči.

Ko je oblast odobrila to njegovo delovanje, so ga kot revolucionarnega človeka začeli preganjati. Majprej so ga 1933 izgnali iz Pariza v južno Francijo. Ker je pa tudi tukaj nadaljeval s pobudnim delom - pomagal je organizirati štrajke, zlasti ab-

no je sodeloval pri generalnem štrajku stavbenih delavcev - so ga leta 1935 izgnali z vseh področij Francije. Poslej je živel in oživaljal razne druge naloge v ilegali. Pa tudi kot ilegalnega naprednega - političnega delavca so ga izsledili in zapli, na dolga močno intervencijo sindikata pa je bil izpuščen. To so bile težke razmere, v katerih je živel naš tovariš Miha.

Leta 1936 se je začela španska revolucija. Tovariš Miha je takoj začel pomagati pri zbiranju materialne pomoči za prostovoljce, že prvo leto pa je postal tudi aktiven borec španske revolucije. V krvovi borbi za pravice delavskega razreda je bil ranjen in posledice teh borb čuti še danes. Kot sleden revolucionar in neutrušen borec je bil 1937 sprejet v KP. Med NOB je bil v nemških in francoskih taboriščih.

Sele po osvoboditvi Jugoslavije in po večkratnih poskusih se mu je posrečilo, da se je vrnil v domovino. Tudi doma je vneto nadaljeval svojo revolucionarno dejavnost. Opravljal je razne funkcije pri ožjem LO v Novem mestu, na ministrstvu za delo, pri oblastnem ljudskem odboru, nato pa se je odzval vabilu domačih ljudi in prišel spet v Novo mesto, kjer je prevzel važne in težke naloge domačega kraja. Kljub rabelnu zdravju je vnesto, z svojo poštenostjo in z veseljem vodil poverjenstvo za delo pri OLO in sekretariat Mestnega komiteja v Novem mestu.

Ves čas je delavni član sekretariata okrajnega komiteja KP, član okrajnega odbora SZDL in član ostalih organizacij. Skratka - naš Miha je mož izredne dejavnosti, neutrujen borec za razvoj in rast napredne, socialistične domovine.

Tovariš Miha! Napisali smo to ob tvojem lepem življenjskem jubileju, da poudarimo tvoje požrtvovalno delo, tvoj like dosledne socialistične domovine in človeške družbe. Poudariti pa moramo tudi tovariške odnose, ki jih imaš pri svojem delu do svojih sodelavcev in do slehernega, s katerim prideš v stik; vselej si pripravljen pomagati točloveku kolikor največ moreš.

Tovariš Miha! Tvoji sodelavci smo ponosni na tvoje dosledne uspehe, kakor si upravičeno lahko ponosen tudi sam. Za 50-letnico ti iskreno čestitamo in ti želimo še nobih uspehov, obenem pa tudi, da boš v krogu svoje družine in svojih sodelavcev, doživel še veliko zadovoljnih in zdravih let!

Drago Debeljak

Lep napredek predvojaške vzgoje v kočevskem okraju

V kočevskem okraju je nad 800 mladincev vključenih v predvojaško vzgojo. Od tega odpade 310 mladincev na pet delavskih taborjev, ostali pa obiskujejo letno 15 do 20 dnevno taborjenje. Letos je Svet za kulturo in prosveto skupno z vojniškim odsekom organiziral dvoje taborjenje: eno v Kočevju, ki je trajalo do 15. avgusta, in drugo v Velikih Laščah, ki se je isti dan pričelo in bo trajalo do konca meseca. V kočevskem taborišču je bilo 240 obveznikov predvojaške vzgoje.

Politična predavanja imajo člani okrajnega komiteja ZKS, mladine, ljudske tehnike in drugi. Izdatna je dnevno posvetovanja o doseženih uspehih in pomanjkljivosti v delu. Komandant tabora kapetan Ljubomir Mijatovič in inšpektor predvojaške vzgoje Lado Turk dnevno kontrolirata predavanja in vaje. Tabor je obiskal tudi republiški inšpektor za predvojaško vzgojo tov. Piculini.

Popoldanski čas je določen za politična predavanja in dru-

Novi občinski ljudski odbor Črnomlja. Na sliki sta tudi gosti: narodni heroj Jože Borštnar in podpredsednik OLO Novo mesto Viktor Zupantič

Z maršalom Titom na vojaških vajah pri Kočevju

O velikih vojaških vajah na področju Kočevskega Roga, ki se jih je udeležil tudi Vrhovni komandant tovariš Tito, smo kratko že poročali. Prinašamo pa še zanimiv opis našega dopisnika iz Kočevja, ki je prisostvoval vaju.

»V ponedeljek 15. avgusta zjutraj sem se s skupino rezervnih oficirjev in pripadnikov ljudske oblasti odpravil na kraj, ki je bil določen za vaje. Vedel sem, da bo prisostvoval vajam tudi maršal Tito. Za gledalce je bil določen poseben prostor, od koder je bil lep razgled na pozorlišče vaj. Ta prostor je bil dobro ozvočen in iz glavne komande so nas po zvoč-

Živinorejska razstava v Mokronogu

Živinoreja ima v mokronogkem okolju vse pogoje, da se razvije v res koristno gospodarsko panogo. To so sprevideli kmetovalci sami in ustanovili lani pri KZ živinorejski odtsek, ki je že v kratkem času pokazal uspehe. Nemara je največji uspeh prav v tem, da so živinorejci dobili vse selje za reno plemensko čiste živali, ki se danes veliko vredna. V nedeljo 14. avgusta smo vi-

deli v Mokronogu lepo razstavo rodovniške živaline. Živinorejci iz KZ Mokronog so že ob sedmih zjutraj čakali na seimiču. Živino so po večini prav lepo očistili in tudi nakrmili.

Ocenjevalna komisija je najprej ocenila krave, nato pa je ostalo živino. Za tri najboljše ocenjene krave, telce in bikce so rejci prejeli lepe nagrade. Za najboljše ocenjeno žival je dal mokronogski živinorejski odtsek 5.000 din, druga nagrada je bila 3.000 in tretja 2.000 din.

Sploh lahko rečemo, da je bilo na razstavi mnogo lepih živali, kar kaže o prizadevnosti mokronogskih živinorejcev. R. Z.

VREME

za čas od 26. avg. do 4. sept. Približno do 2. septembra nastajajo s pogostimi padavinami, vendar bo prevladovalo sončno vreme, padavine pa bodo v glavnem le krajevne oz. kratkotrajne. Po 2. septembru bo leto vreme.

Uredništvo Dolenjskega lista razpisuje mesto SCDELAVCA - NOVINARJA

Sprejmemo tudi računalce, ki ima smisel in vsebine za novinarsko delo. Plača po dogovoru. Poudarimo, da izbranim življenjskim in opisom dosedanjega dela je treba poslati uredništvu »Dolenjskega lista«, Novo mesto, poš. pred. 33

Ne pozabite, da vam poravnana naročnina jamči brezplačno nezgodno zavarovanje!

